

Állás. díj helyben:	
Egész évre . . .	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre . . .	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal . . .	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyedoldal . . .	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:	
VII-ik kör, virágntea, 337-ik házszám.	
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.	
„Nyilttér“ sora 15 kr.	
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr. és a kincstári illeték számítatik.	

Nincs válasz?

Néhány nappal ezelőtt felkértük a polgármestert, adjon felvilágosítást, igaz-e hogy a palicsi munkások két napon át odavoltak a Palicsra rendelt helyettes gazda szénáját gyűjteni s hogy ez a széna feles a polgármesterrel? A polgármester tudtunkkal eddig nem nyilatkozott.

Tett azonban valamit polgármesterünk.

Vizsgálatot rendelt.

És a vizsgálat nagy titokban folyik is, eredményéről nem lehet meg tudni semmit.

Az az hogy mégis! Suttognak a torony alatt.

•T u s s o l n a k• — már megint.

A polgármester nem terjeszti ki kellően a vizsgálatot, s azt akarják kitérni, hogy a fürdő „gazdája“ (?) ha el is vitte a városi munkásokat, fogadott helyettök másikat.

Nem igaz.

Két napon át Palicson nem volt tisztogató, nem volt hinárszedő ember. Az ott alkalmazottakat a város fizeti, azok nem rendelhetők ki még a pol-

gármester feles szénájának gyűjtésére sem.

Két hivatalt, két fizetést külön helyeken senki nem élvezhet; miért van ez másként a jelen esetben? Ha valaki tisztességes álláshoz jut, — bármi címen is, — az töltse be azt, s ne üljön két nyeregbe csupán csak azért, mert szolgálatokat tett a polgármesternek is, meg a pártjának is.

„Élni és élni hagyni!“

Mi még egyszer kérjük a polgármestert, ne tartózkodjék a nyilvánosságától, hozza köztudomásra miként áll a dolog, hogy a nagy közönség tudja meg, igaztalan vád-e a jelen palicsi esetben, hogy:

„fejtől bűdösödik a hal.“

Tolvaj cseléd Palicson.

Egy szoba asszony ellen panasz emeltetett a rendőrbiztosnál hogy az illető néhány forintot elzsebelt leánya kezén keresztül. A szobaasszony a károssal meggyezett, adott neki 4 forintot.

Kérdjük: igaz-e ez?

Ha igaz, — a mire tanú maga Dulits, biztos, — hogyan van az, hogy az az asszony még mindig Palicson van mint városi alkalmazott?

Kérdjük:

Ki felel meg ismét erre a kérdésre, — a fürdős gazda-e, a gazdasági tanácsnok-e, vagy éppen maga a polgármester?

Harmadik csiny Palicson.

Ez lenne a harmadik egy lélekzetvételre. Hová lesz a palicsi parkban termett nem megvetendő mennyiségű széna?

Aztán a város tart künn szénát a város lovainak, a mikor azok „kipratiznak“, vajjon ki és miként ellenőrzi ott a takarmányt vagy zabot?

Miért kérjük?

Mert ugyanebből a szénából más lovai is esznek, és így a szénából „Csáky szalma“ lesz naponként.

Pedig Palics nem a Csákiaké, hanem szab. kir. Szabadka város közönségeé.

Hát erre ki felel meg?

Várjuk.

Az izr. iskola állapota.

A szabadkai egyedüli felekezeti iskolát az izr. hitközség tartja fön. A tantestület ma már öt tagból áll. Az iskolaiügy vezetését a hitközség előjáróságából alakult iskolaszék volna hivatva vezetni; de ebben megakadályozza e testületet maga az iskolaszéki elnök, ki önha-

T Á R C Z A.

„A nap mivoltának új elmélete.“

A világegyetem rendjének korszerű természettudományos magyarázata.)

A „Szabadság“ részére írta: **Petényi Ottó.**

X.

Ó lehetetlennek tartá hogy azok magán a napon legyenek, — s úgy képzelte hogy egynémelyikük oly távol van a nap előtt mint akár Vénus és Mercurius.

Láttuk, hogy a sötét — foltok valóságosan világosak hogy a fénylő — foltok káprázató ragyogással bírnak, s hogy az ő megjelenésükkel együtt járó hatalmas elektrikus-effektusok egész a mi földünkig hatnak: azt kell tehát következtelnünk hogy: mindezen folt — tünetek a villamosság által jönnek létre s az ő megjelenésüket a nap által okozott világítás változatainak köszönik. De ha valóban a világosság modificációjából származnak — s ha ezen világosság is az elektricitásnak tünete, — akkor az ő magyarázataikat is: a villamosság terén kell feltalálnunk. Egy szóval: ezen tünetny is úgy mint a Gravitáció — naphőség — és napvilágítás szintén a villamosságnak mivelete.

Csakis ezen és nem más hypothesisal fejthetők meg ennek minden állapotai.

Miután úgy találtuk, hogy a naptest önmaga lényegileg nem világít hogy az ő

látszatos ragyogása a mi atmoszferánkban fejkik csak ki, s hogy ezen ragyogás a villamos nap áramoknak a föld atmoszferájának való behatása által idéztetik elő — mindezek után azt kell következtelnünk hogy: a nap látszatos fényének kisebb vagy nagyobb területeken vagy foltokon való nagyobbodása vagy csökkenése ezen áramok Continuitásának megzavarításából kell hogy eredjen!

Erre azon kérdés támad: valjon a nap és föld között szüntelenül özönlő óriási kosmikus — nap — folyam az ő fejlődésében és transmissiójában mi által és miként zavarodhatik meg?

— Ha elképzeljük hogy: a nap és föld közötti 20 millió geografikus (93. millió angol) mértföldnyi szélességű világtérben a meteoroknak végtelen miriádjai száguldoznak miknek kisebb-nagyobb morzsálcái egész a földvonzás körébe tévedezve (az astronomusok megfigyelései szerint) minden pillanatonként hol itt-hol ott a földre hullonganak szüntelenül — ha megfontoljuk hogy: ezen megszámlálhatlan világ-törmelékek aránylag és egyenkint mind oly csekélyek ugyan, hogy a föld légkörén túl semmiféle fegyverzett — szemmel sem vehetők észre, — de mégis vagy oly nagyok, miszerint azoknak végtelenszer sokadalmasságai a nap folyamot elkomorító árny palpitációkat, vagy oly aprók, miszerint azoknak fellegei a kosmikus nap földi

villamáram által fellobbantott fénymezőket vetik fel a napnak arezulatára; ha végre számításba vesszük, hogy a föld önmaga körül minden másodperczben 463 méter gyorsasággal forog, s a nap körüli útján még ennél 60-szorta nagyobb sebességgel siet, a meteorok özöne száguldozva ömlik a világtérben, s az óriási nap maga végtelen gyorsaságban halad és forog, akkor gyaníthatjuk azon lehetőségek mivoltát, melyek a napfoltok jelenségeinek támadásait és tűnézéseit megfejtetik. Az állandó sötét foltokat egy a föld irányával és gyorsaságával párhuzamosan mozgó meteorrajnak permanens árnyéka fejtené meg, míg a tűnékeny gyorsan elhaladó ragyogó foltokat, a főnebbi „sötét foltok“ és földünk között a nap körül elszáguldó áttüzesedett kisebb rajoknak rohama idézi elő.

Ilyen föltevés szerint tehát: a többé vagy kevésbé homályos s egymás fölött vagy előtt elvonuló nap-foltok, a terrasoláris-villamáramnak a világtérben özönlő meteorrajok általi megzavarásából s ennek mérve szerint a beárnyalt atmoszféra-területnek kevésbé világos felderüléséből, a ragyogó nap-foltok pedig az apró meteoroknak a nap-földi kupterében folyó villam-áram általi áttüzesedésből, s mindezen jelenségek gyors feltámadása vagy mulandósága a világ testeinek sebes mozgásából származnának.

A kosmikus áram megzavarodásáról

talmulag intézkedik mindenben saját, nem mindig részrehajlatlan, izlése és tetszése szerint. A tantestület kénytelen meghajolni a basáskodó elnök előtt, mert az egyszerűen azzal érvel, hogy ő a törvény fölött áll, miután a törvény az izr. iskoláknak nem parancsol semmit. A tantestület minden jogos törekvése, minden önálló cselekménye hajótörést szenved az elnök teljhatalma előtt, ki nem restelli az őt meg nem illető, a neki senki által nem adományozott jogot és címet — népiskolai igazgató — használni. Ezen őt meg sem illető joggal és hatáskörrel aztán csúnyán is visszaél, kivált ott hol még egy kis jövedelem is mutatkozik; mert a doktor ur, vagy elnök, vagy igazgató (?) a magánvizsgadíjak egy részét is magának követeli.

A népiskolai törvények felekezeti különbség nélkül mindenkire kötelezők, ugyszintén az utasítások is, melyekben határozottan kimondatik, hogy ott 3 tanító működik, közülök egyet az iskolaszék, vagy ennek nem létében a tanfelügyelő vezető tanítót, vagyis igazgatóvá választ vagy kinevez. Továbbá a tanítók létszámához képest 1—3 tanító az iskolaszéknek hivatalos tagja.

A szabadkai izr. iskolaszék elnöke előtt ez mind semmi, mert szerinte: «Nekünk a törvény semmi, mert mi fizetjük a tanítót.»

Soha iskolaszéki ülés nem tartatik, s így iskolaszéki jegyzőről vagy jegyzőkönyvről szó sincs, az nem is kell, hisz ezek nélkül lehet csak basáskodni, büntetlenül s még hozzá a saját zsebére is előnyösen.

A tantestület belétele teljesen pang. Havi tanácskozás, egyöntetű működés, a tanítói tekintély legfő tényezői mind ismeretlenek, mert ezekre a dolgokra a mindég többes számba beszélő, magát a törvény fölött állónak képzelő iskolaszéki elnök rendszerint csak így felel: «Nekünk nincs törvényünk, maguk ne javasoljanak nekünk semmit, mert mi azt tesszük, a mit akarunk, s maguk kötelesek megtenni, a mit mi parancsolunk.»

Az a bizonyos «mi» pedig mindenkor csak ő, vagy ha így jobban tetszik «ők» t. i. a népiskolai igazgató, az iskolaszék és az iskolaszék elnöke egy személyben. (A zsidó tanítók szentháromsága!)

már Humboldt is úgy mondá, hogy: „földünknek nagyobb vagy kisebb területén és annak méhében folytonosan a delejes viharok vajudnak.“ Hasonlóképp feltehetjük, hogy ily viharzások a napnak óriási valójában még mérhetlenül nagyobb arányokban működnek. A föld és nap méheiben uralgó ezen nyugtalanságokban is bő indoklását leljük a nagyszerű terra-soláris villamáramok keletkezése vagy continuitása megzavarodásainak mik az ily ugynevezett „napfoltok“ jelenségeit előidézhetik.

A napnak „udvara,“ az „Aureola-fénye a napnak „koronája,“ teljes napfogyatkozás-kor szembeötlőleg környezi az elsötétült napnak korongját, s ezen sötétségből mindenféle irányokban és sokféle alakokban ragyogó sugarak látszanak kifelé ágazni.

Ezen gyönyörű látványt a nap koronájának, vagy még költőiebben glóriának, dicsfénynek nevezték el.

A közelmúlt időkig azt általában a nap lényében megjelenő tűneménynek tartották s nagy tekintélyű tudósok számosan még ma is ezen felfogáshoz ragaszkodnak; mindazonáltal legujabban sok véleménykülbségek támadtak annak lényegi-minősége és helyhez-tetése felől.

Hogy némileg illusztráljam mennyire basáskodik a doktor ur fölfelé és lefelé, legyen szabad néhány példát fölhoznom:

A zsidó ünnepek egyikén eszébe jutott az elnöknek meglátogatni az iskolát, de miután tanítót nem talált — se növendéket — másnap meghagyta, hogy máskor előadás tartassék, mert «mi nálunk annak kell történnie, a mit mi akarunk, előttünk nem mérvadó más város, nem precedens a mult, a törvényre pedig nem szorulunk.»

Ily dorgatoriumokat tucatszám őríz a tantestület egyik másik tagja.

Elnök elrendeli az évről vizsgákat s nem értesíti ennek lefolyásáról sem az iskola széki tagokat, sem a tantestületet. A tanítók csak véletlenül tudják meg másoktól, ki lesz az elnök a vizsgán, s mikor lesz megtartva.

Más alkalommal «későbbi jóváhagyás» reményében azon tanítónak utalványozott 25 frt utiköltséget a Bpsten megtartott orsz. tantestületi közgyűlésre, ki azon tanítói egyletnek nem tagja, míg azt, ki tagja, kérelmével elutasítja.

Mindezek oly dolgok, melyeken gyökerelesen változtatni kell; mert ez állapotok tartatlanságát csak a megrögzött rosszakarat nem látja be.

Figyelmeztetjük ennél fogva az izr. hitközséget, miszerint rendezze iskolája belügyeit. Válasszon a tantestület tagja közül egyet igazgatótanítót — esetleg viseljék e tisztséget fölváltva a férfitanítók, tegye lehetővé, hogy a tantestület kebeléből egyet az iskolaszékbe küldhessen ki. Körvonalazza az isk. széki elnök jogkörét, hogy a fentiekhez hasonló visszaélések ne forduljanak elő.

Míg ezen bajokon segítve nem lesz, addig a tantestület legszebb törekvése is csak meddő marad, mindaddig a tantestület önálló, céltudatos irányban nem működhetik, s e bajokat nem csak a tanítók, hanem a tanügy selyi meg.

Havas.

Svájcz a magyar korona területén!

Megnyitni akarjuk Erdélyt a turisztaságnak; föltárni szándékunk azokat a gyönyörű helyeket, melyek eddig ismeretlenek voltak ugy magunk, mint a külföld előtt; idevonzani óhajtjuk a Királyhágón túli lakosságot, hogy üdülés szórakozás és gyógyulás végett ne a külföldre menjen, hanem a mi fürdőinket keresse fel, a mi belhegyeinket látogassa. Egy második Svájcot akarunk teremteni Erdélyből, hogy az a sok pénz, a mit évek során külföldön költünk el, bent maradjon az országban elhanyagolt közgazdaságunk javára, a kulturális haladás és a szegény nép vagyonosodása érdekében. Ha Svájcz milliókat tud évente a turisztaság esatornáján magának behajtani, a mi pazar szépségű Erdélyünkben szintén megtehetjük ezt, ha tudunk lelkesedni az eszméért s ha tudunk egyelőre áldozni azért, hogy hozzáférhetővé tegyük belhegyeinket, hogy ellásuk a kényelemhez szükséges alkotásokkal, hogy utakat nyissunk, hogy utjelzéseket csináljunk, leirjuk és képekben bemutatassuk ezt az istentől megáldott ország-részt, hol még kiaknázatlanul hever a folyó, a kitűnő gyógyítóhatású ásványvíz, az erdő szépsége és a havasok testedző látnivalója.

De nemzeti szempontból is felette fontos okok sürgetnek, hogy az eszme megvalósuljon és Erdély bérczeit minél számosabb turista-csoport özönlje el, mert csak a barátságos érintkezés által remélhetjük kiegyeztetelni azokat az ellentéteket, mik ország-

részünkben köznapiak. Az Alföld, illetve a Királyhágón túli erős, szilárd hajthatatlan magyarságnak idevonzásával az egymás tüz-helyeinél találkozó társadalmi rétegek és népfajok közeledése és összesimulása a legádázabb politikai izgatás közepette is be fog következni.

Ezeknek megvalósítása oly szent és hazafias cél hogy, egész bizalommal és reménységgel tesszünk eleget választmán yunk határozatának, hogy a Királyhágón túlra felhívást bocsássunk, melyben a fenti célok érdekében tavaly megalakult egyesületünkbe a tagul való belépést és törekvéseinknek támogatását kérjük. Alapszabályaink immár miniszterileg jóváhagyattak, az erdélyrészi vármegyékben osztályaink alakulnak, a menedékházak építését megkezdettük, az utak nyitása napirenden, a kirándulások rendezésével már sikereket értünk el, fürdőinket egy alapos képekkel gazdagon illusztrált könyvben leirtuk, az uti kalauz megjelenését elősegítettük, a tagokkal való folytonos érintkezés végett közkedveltségnek örvendő ingyenes lapot adunk ki, utjelzéseket csinálunk, a külföldi sajtóban ismertetéseket tesszünk közzé egyszóval a mozgalmat a cél érdekében minden vonalon megindítottuk. Nincs kétségünk benne, hogy céljaink haszna, nemzeti sürgősége megtalálja az utat a nagy közönséghez és eme fölhívásunk alapján megnyerendjük azt a támogatást, melyre szükségünk van, hogy a szépen megkezdett hazafias munkát tovább folytathassuk. Ezért tehát tisztelettel kérünk mindenkit, kit fölhívásunk megtalál, hogy egyesületünkbe belépni és arra másokat is buzdítani sziveskedjék.

A rendes tagság évi díja 2 frt, az alapító tagságé 30 frt. Ezzel szemben egyesületünk ingyen küldi meg Erdély czímmel f. év január 1-én megindított turisztasági, néprajzi és fürdőügyi fényes kiállítású, illusztrált lapját; ingyen küldi meg nem vállaltszerű kiadványait, a minthogy tavaly már kiosztottuk tagjaink között a 24 ives térképekkel ellátott uti kalauzt és fürdő leírást. Kedvezményeket szereztünk és adunk tagjainknak a csoportos vasuti utazásoknál, az erdélyrészi fürdőkben való tartózkodásoknál. Kirándulások alkalmával tagjaink a földmívelési és pénzügyi miniszter urak engedélye következtében az erdő-és bányatiszti lakokban megszállhatnak és az altiszti személyzet utbaigazításait igénybe vehetik.

Magyarország jobb kezének, Erdélyrészenek közgazdasági fejlődése, kulturális előhaladása egyik nemzeti nagy kérdését tesszük le a hazafias közönség kezébe, remélve és bizva abban, hogy áldozatkészségével azt a legrövidebb idő alatt megoldandja. A támogatásban van az erő, és mi ezt az erőt kérjük, hogy munkánk hasznos legyen az országra és annak nemzeti erősítésére.

Kolozsvár, 1892. Augusztus 5.

Honfiai üdvözléssel:

Gróf Betlehn Bálint, Radnóti Dezső,
elnök. titkár.

A egyesületbe lépni akarókat kérjük: sziveskedjenek lapunk szerkesztőségénél csak pár sor írással is, — ha nem személyesen, — jelentkezni.

A „Szabadság“ szerk.

Uj találmányok és műszaki leírások.

Bergl Sándor első budapesti szabadalmi irodájának közleménye.

A fonograf használatára állati hangok ta-

mulmányozásánál. Garner tanár a washingtoni állatkertben fonográfal tett kísérletet annak kimutatására vajon az állati hangok érthető szótagok-e vagy sem. A tudós két hosszabb ideig együtt lakó majmot választott el egymástól. Most a nőstény ketrece elé egy fonografot állított, melybe az állat azonnal bebeszélte, mire ő a fonografot a him ketrece elé vitte és a hangot ismételtette. A him majom meglepetése nagy volt. A fonográf kürtjébe válig bedugta karját, de csakhamar csalódva visszahuzta azt és észrevehető érdeklődéssel bámulta meg a készüléket. Miután sikerült Garnernek a fonográfal a csimpans nyelven kifejezett «tej» hangot utánozni, elvitte a készüléket egy kapucinos majom ketrece elé és ott ismételtette e hangot. A majom azonnal felé fordult és miután Garner még 3 vagy 4-szer ismételtette e szót, a majom ugyanazt hallgatta, odafutott csészéjéhez, melyből rendszeren inni szokott, a rácszathoz hozta és anélkül, hogy Garner tejet és más iható folyadékot mutatott volna, a majom többször hangoztatta a «tej» szót, már tudniillik majomnyelven. Ugyancsak ily módon örökitette meg Garner a fájdalom és félelem hangjait is. Ha az utóbbit 3—4-szer hangoztatta, a majmok eszeveszetten futkostak ketreceikben. Garner ez alkalommal 8 vagy 9 hangot tanult megismerni; ezek magánhangzók, melyek a majomnyelv elemeinek tekinthetők. Megjegyezzük még hogy a majomnyelv dialektusokban gazdag és benne leggyakrabban az «u» és «i» hang fordul elő, míg az «e» és «o» teljesen hiányzik.

Hová lesz az arany? Egy francia tudós, így beszél a «Gil Blas» már hosszabb ideig azon kérdés megoldásával foglalkozik, hogy a föld nemes ércei hová lesznek. Statistikai számítás alapján kimutatta, hogy az amerikai orvosok évenként 800 kg. aranyat használnak fel lukas fogak plombirozására. Az elhasznált arany mennyiség értéke 2½ millió frank. Tehát 800 kg. arany az emberek elhalálózásával, a lukas fogakkal együtt, visszajut ismét a földbe. Ha ez még három századig így tart, akkor Észak-Amerika temetőiben 750 millió frank értékű arany lesz felhalmozva, mely pedig igen közel áll az amerikai Egyesült-Államokban jelenleg forgalomban levő arany pénz mennyiséghez.

Fehér vas. Egy velenciai (Spanyolország) iparos oly vegyi präparatumot talált fel, mely folyós vas közlé keverve, azt egész tömegben, rögtön megfehéríti. Az ily módon előállított fehér vas törési és polirozási felülete fényes mint az ezüst és nagyon kemény. A feltaláló Spanyolországban már kapott szabadalmat és úgy hirdik, hogy Europa többi államaiban is vesz szabadalmat.

H I R E K.

Haláleset. Czeisz Máté ügyvéd és nejét ismét sulyos csapás érte, alig pár napja hogy Juliska nevű 5 éves kis leányukat elragadta a kérlelhetlen halál, nyomban követte őt 6 éves Margitka testvére. A torokgyík áldozata lett a kis ártatlan. Találjon vigaszt a mélyen sujtott család az osztatlan részvétben mely a rokonok és barátok részéről környezi! A gyászbeszéd alkalmából kiadott szomorú gyászjelentés így szól: Czeisz Máté h. ügyvéd és neje szül: Berkes Julia fájdalmas szívvel jelentik felejthetetlen kedves leányuknak Margitkának élete 6-ik évében augusztus 7-én rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A korán elhunytat bánatos szülőin kívül siratják még testvérei: Lajos, Vilma, Erzsébet és Pistika, úgy nagyanyja: özv. Berkes Józsefné szül. Körtvélyesi Teréz,

nagybátyjai, nagynénjei, úgy szintén számos rokonai és játszótársai. Hült tetemei augusztus hó 8-án d. u. 5 órakor fognak a bajai sírkertben levő családi sírboltba örök nyugalomra tétetni. Legyen neki oly könnyű a föld, amely nagy és mély övéinek bánata!

Rendörkapitányunk erélyesen belemarkolt az évek óta rendőrségünket megintérlélt kofa urak és asszonyok által ignorált ama szabályrendelet fogantatásába, melyszertint részükre a vásárlás 9 óra előtt tilos. Rendörkapitányunk megteszi kötelességét, de ebből kifolyólag kerül uton sok a panasz ellene — természetesen a megrendszabályozottak részéről. Reméljük azonban, hogy az erélyes rendőrfőnök lelkiismeretes és jogos cselekedete tudatában nem fogja magát befolyásoltatni sem tisztársai sem egyik másik obtynár által.

A „Conkordia” jótékonycélu egyesület fegyelmi bizottsága f. hó 7-én elnökük Geiger A. Mór fegyelmi ügyében ülést tartott. Az érdekes elnök az ellene emelt vádak alaptalanságát igyekezett bizonyítani, de ezek oly kézzelfogható és megdönthetetlen tények lévén, melyek ellen vádolt semmi alapos érveléssel felhozni képes nem volt; más kibuvót nem talált, mint hogy beadta lemondását. A bizottság szem előtt tartva az egyesület humanus célját és ebből a szempontból kiindulva a méltányosságot — belenyugodott a lemondásba s így szépecskén szabadultak kedves elnöküktől. Mint halljuk Geiger A. Mór ki rövid idő alatt 3 elnöki széket is vesztett ismét az „izr. önségélyző és gyámolító egyesület” felé hajlik, kötelező ígéretet téve hogy az esetre ha oda ismét beválasszák elnöknek, az ott állítása szerint, illuminált állapotban tett alapítványi és egyéb adakozási ígéreteit majdan csengő „koronákban” beváltandja. Vajjon felül-e ismét az egyesület e szép ígéreteknél?

Zsidó polgártársaink ismét mozognak. Ugyanis, mint egy kibocsátott hirdetéséből látjuk, még e hónapban meg fogják ejteni a képviselőtestületi választást. A hirdetésben az adófizető tagok figyelmeztetnek, hogy hátralékos adójukat f. hó 11-ig fizessék ki, különben szavazati joguktól elesnek.

Kereskedőseged a ki rosszul fogja fel az adásvételi jogügyletet. E ezelelt 6 héttel egyik barátjának egy ezüst remontoir órát adott el 5 frt készpénz és egy zálogjegyért. Vevő az órát átvette, azt eddig használta is, míg nem folyó hó 5-én a kora reggeli órákban E behatolt vevő szobájába, ki mélyen aludt, kivette vánkosa alul az órát, otthagya az 5 frtot és zálogjegyet. Vevő, E ellen lopás végett feljelentést tevén, így ez uton, fogja megismerni a kereskedelmi és büntető törvény paragrafusait.

Bicskás tanya. A Szt.-Háromság szobra előtt ácsorgó munkások egyike, Imre nevű azt állítja, hogy Turda András fia az ő szobájába eljár — persze rossz szándékkal — erre a sértett apa lovagias elégtételt vett: összeszurkálta bicskájával Imrét. Rendőr nem volt közelében, s hosszabb zenebona után sem jelent meg a helyszínén. Még szép, hogy a tekintetes bicskás urak respektálják a «kabátos» embereket, kik a dulakodást megszüntették. Az arra haladó két városi biztos aztán bekísérte őket. Még meddig fogja a cibil közönség és a biztosok a rendőrséget helyettesíteni? Mikor lesznek rendőrségeink ott, hol a rendre felügyelés végett szükség van rájuk? A szt.-háromság terére is ráférne, ha már nem volna naplopók és bicskások tanyája.

Akl nem vetett — de aratni mégis

szeretett volna. Budanovits Simon tavankuti lakos jelenti a rendőrségnél, hogy f. hó 6-án 8 kereszt árpája elveszvé a tarlóról, kutatás folytán ezt megtalálta Lebovics Károlynál, aki azt állítja, hogy egyik részese hozta oda házához, azzal, hogy ő ezt Budanovicstól részbe kapta. A vizsgálat ki fogja deríteni a valót.

Himen. Baron Dávid biztosítási felügyelő tegnap váltott jegyet a szép és kedves Horovitz Rózsika kisasszonnyal helyben. Gratulálunk.

Hütlén cseléd. Gaál Róza helybeli lakosnőnél szolgálatban állott Lehofszky Karolin nevű szobaleány f. hó 6-án szolgálata elől megszökve, gazdasszonyának 30 frtot tartalmazó pénzerszényét utitársul magával vitte és elzónázott hova — nem jelentette. Ellene a nyomasztás megindított.

A lokomotív szikrái. Koponovics Marokvasin András verusicsi tanyáján lévő zabvetés egy részét az arra közeledő vasút gőzmozdonya felgyújtotta és 35 frt kárt okozott. Káros igényeit törvényes uton érvényesíti.

Aki nem ismerte még a forgópisztolyt. Lang Albert helybeli fakereskedő f. hó 7-én kocsisa Schneid Miklós kíséretében kiment szőlőjébe magával vive egy forgópisztolyt hogy azt budárjának használat végett átadja. Mialatt Lang bement a budárlakba, a fiatal 20 éves legény kíváncsiságból kivette a táskából a revolvert, azt oly ügyetlenül forgatta, hogy melbe lőtte magát. A nyomban közkorházba szállított sérült még képes volt annyit mondani, hogy: «csak meg akartam nézni miféle az a revolver,» de aztán rögtön kiadta a lelkét, Almáson lakó szülői értesítettek a szerencsétlenségről.

Önállósítani akarta magát Baumhackel fodrász segéd, de nem lévén e célra elég alaptökeje, elhordogatta gazdája Perics Milán felszerelési eszközeit. A vizsgálat megindított a buzgó fiatal iparos ellen.

A pallsi tornaversenyek f. hó 7-én igen csekély számu látogató előtt mentek végbe. Díjját többnyire bpestiek és szegediek vittek szabadkaiak keveset. A teljes erkölcsi siker mellett az anyagi majdnem semmi. Valóban csodálatos hogy közönségünk oly kevéssé érdeklődik a sport ezen szép és hasznos nemével szemben. Mi az oka? tudjuk, és tudja maga Vermes is.

A ki szoarét akart csinálni. Szöllösi Anna szobaciczus, kinek gazdája házában tartott estélyek valószínűleg nagyon megtetszetek, elhatározta magában, hogy ő is a fin de siècle modern civilizációjával haladva, szoarét rendez. De miután ennek előállítása legalább is 3 havi fizetését siratta volna meg, könnyű szerrel kiüresítette gazdasszonya éléskamráját. Ez utóbbi azonban csakhamar észrevén a nagy apadást, kérdőre vette a kis kedvest aki bevallotta, hogy az összes készletet elexpediálta Tikviczki Klára vendégszerető házához, a szándékolt estély színhelyére; terve ilyen formán dugába dőlven, valószínűleg csak másodmagával ül meg a szoarét.

Ismét a szalmakazalok. Tegnap d. e. 11 órakor Kuluncsics Félix 4. kör Majláth u. 102. sz. a. házában udvarán felhalmozott szalma és kukoricaszár kazal kigyulladt és porrá égett. A gyorsan megjelent városi tűzoltóság, Skozza parancsnok élén, dicséretreméltó ügyességgel a tűz közvetlen közelében levő lakházat nagy erőmegfeszítéssel teljesen megmentette. Nem lehetne ezt a makacs gazdálkodókat alapos birsággal megrendszabályozni?

Kliss Adolf mechanikai színházában teg-

nap volt az utolsó mutatvány. Rövid itt léte alatt kiérdemelte a közönség osztatlan megelégedését, innen Zentára rándult át azon igérettel, hogy jövő év tavaszára ismét megjelenik újabb mutatványokkal.

CSARNOK.

Hermann és Dorottya.

Irta: GÜTHE. — Fordította: HAVAS ANTAL.
(Folytatás.)

Terpsichore.

Hermann.

Apja szavára eképzőlott az ifju szerényen Akaratom szintén az volt elvenni a szomszéd Lányai bármelyikét. Mindnyájan együtt növekedtünk,

S játszadozánk a piarcz kutjánál régi időkben Itt a fiúk pajkos gúnyjától óvtam őket meg. De ez régi dolog, s aztán serdülve a lányka Illön viszszavonúl a vad játékok elől is.

Jó nevelésűek! hisz voltam náluk időnkint Régi barátságából, amint kívánta apám azt: Mindig gáncsoltak s a gúnyt némán viselém el:

Hosszú volt a kabát, a posztó durva s a színe

Pórias: és a hajam nem eléggé nyírva, se göndör.

Végre eszembe jutott magamat cziczomázni, miként a

Boltosinaskák a kiket ott láthatni vasárnap, És a kiket nyáron félselymü czondra körül-leng

Ekkor is észrehevém jókor, hogy csak kigúnyoltak;

És ez igen bántott, sértette önértetemet, de Még jobban sértett, hogy legszebb indulatom-ból

Szintén gúnyt üttek csak, Minna kivált, a legifjabb.

Igy történt legutóbb husvétkor, amint oda-mentem.

Ujdonat uj rokkom, melyet a szekrénybe akasz-ték,

Föhlúztam, hajamat meg mint a többi legé-nyek

Félresimitottam. Vigyorogtak, föl se vevém ezt Zongora mellett ült Nina; az apa szinte jelen volt

Lányai zengtek s ő kéjtelen kedvre derüle, Nem mindent érték meg tartalmából a dalnak, Ámde sokat hallottam Pámína és Taminórol. Én se maradhattam némán. Mihelyest Nina végzé

Kérdém a szöveget, s kik a benne szereplő személyek.

S ők elhallgattak s mosolyogtak, apjuk eképzőlott:

Nemde csupán Ádám és Évát ismeri, úrfi? Nem tartóztatták magukat most, föl kaczagának A lányok s a fiúk, a hasát tartotta az apjuk, Kalpagomat zavarom közepett ejtém le, röhög-tek

Egyre tovább, mostan játsztak bár s énekelé-nek!

És boszusan sieték szégyennel most haza is-mét;

A szekrénybe tevém uj rokkomat és hajam ujra

Viszszasimitottam, sőt megfogadám soha többé Nem megyek át. S igazam volt; mert szere- tetlenek ők és

Büszkék, úgy mondják a nevem csak Pámína náluk.

Anyja pedig szólott: Herman nem kell ha- ragudnod

A gyerekekre, mivel hát mindnyájan gyere- kek még.

Minna valóban jó, s hozzád mindenha szives volt.

A minap is tudakolt. Hát ezt válaszd ki magadnak!

Aggodalomtelten szólott a fiu: Nem tudom én, de Ugy belevéste magát ama boszúság a szí- vembe,

Hogy nem vágyódom dala és játéka után már.

Nyilttér.)*

Korrupció,

vagy: egy magyar család pusztítása.

Irta: BÁNYÁSZ MIHÁLY.

(Folytatás.)

II. Ki akarna engem ártatlanul bezáratni s miért nem vizsgálták fölül ügyemet a kor-mánynál?

A jegyző — mint azt az első röpiratom-ban okiratokkal és az erőszakoskodás mellett vezetett fegyelmi vizsgálat adataival is bebizo- nyítottam — egy közgyűlési jegyzőkönyvet egy községi szabályrendelet s két községi bizo- nyítványt hamisan állított ki.

Az egyik hamis bizonyítvány, melyet első röpiratomban a föbb hamis közokiratok mellett nem tartottam szükségesnek közölni, úgyhang- zik.

ad. 7. szám./közgy. 890. Kiszács községtől. Községi bizonyítvány,

melynél fogva alulirt község előljárolói igazoljuk hogy Kiszács község képviselőtestülete által elfogadott és hitelesített szabályrendelet* — a marhalevelek kezelése és kiállításával megbizott

*) Ezen rovatban közlöltekért nem vállal felelősé- get a Szerk.

dijairól — a községben szokásos módon folyó évi február hó 16-án meghirdettetett s az ellen észrevétel be nem adatott.

Kiszács, 1890. évi Martius hó 18-án. Község Dezső, s. k. jegyző P. H. Kovács Mihály s. k. biro.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

MÁCSKOVITS és SCHÖNSTEIN

első szabadkai

Tégla és cement

áru gyára, Szabadkán.

Ajánlják saját gyártmányu dísz- és fal- téglákat, cement, mosaik és járda lapokat. Vállalkoznak: Granitterazsó, betonirozások, csatornázások, szökő- kutak, kút-kagylók, medencék, cement és mosaik lapokkal kövezések és min- den egyéb cement munkák elkészítésére. Megrendeléseket elfogad: Mácskovits és Schönstein téglagyár és

Schönstein Mór és fia,

22-25

I. kör, Kölcsey-utca 252. sz.

Jég-eladás.

Alulirotnál 70 kocsi jég eladó

Fimpl István

czukrász VI. Deák-utca Dr. Szilassi-féle ház.

Margit

GYÓGYFORRÁS

MAGYAR SELTERS.

Borral használva a legegészségesebb ital.

Van szerencsénk teljes tisztelettel tudatni, hogy Margit telepünkön a „Margit“ (Magyar Selters) gyógyviznek eddig is legújabb rendszerű kezelését újra tökéletesítettük Gyógy vizünket új címkével ellátott új alakú, az eddigieknél erősebb üvegekben, a viznek vál- tozatlanul maradását biztosító erős dugaszolással és önkupak-elzárással hozzuk forgalomba, mely újításra szives figyelmét felhívjuk

Dr. Karlovsky utóda

Magit gyógyforrás igazgatója.

Orvosi bizonyítványok.

1892.

Dr. KORÁNYI FRIGYES,

kir. tanácsos, egyetemi tanár, a budapesti m. kir. tud. egyetem I. belgyógyászati kórodájának igazgatója.

A Margit (Magyar Selters)-gyógyvizet sokszorosan használván, úgy magángyakorlatomban mint a vezetésem alatt álló egyetemi kórodán azt jó hatásúnak találtam: a nyákhártyák, főleg a gyomor és légutak nyákhártyáinak hurutos bántalmainál A használatban levő egyéb vizektől, milyenek a Seltersi, Rademi, Vichy stb. különbözik e víz csekélyebb szabad szénsav tartalmánál fogva, s azért oly esetekben, midőn vérzések lehetősége forog fenn vagy a vér- keringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavdúsabb vizek fölött előnnyel bír.

Dr. KÉTLY KÁROLY,

egyetemi tanár, a budapesti m. k. tud. egyetem II. belgyógyászati kórodájának igazgatója A „Margit“ (Magyar Selters)-gyógyforrás vizét, mely a tiszta szikéleges ásványvizek sorába tartozik, részint magángyakorlatomban, részint a vezetésem alatt álló egyetemi belgyógyászati kórodán, hosszú idő óta használom, s azt a gyomor, belek, húgyhólyag, főleg pedig a légzőszervek hurutos bántalmainál legjobb eredménnyel alkalmaztam. E víz más hason- vegyi összetételű vizek közt, mint a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübl stb. kisebb szabad- szénsav tartalmánál fogva bir előnnyel

Kizárólagos
fő r a k t ó r

ÉDESKUTY L.

cs. és kir. és szerb. kir.
udv. ásványviz-szállítónál

Budapesten, Erzsébet tér 8 sz.

Ugyisintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.